

**Udkast til tale til brug for mødet i Folketingets Retsudvalg den 10. februar 2011
forud for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 24.-25. februar 2011**

[Indledning]

Om to uger afholdes der i Bruxelles rådsmøde om retlige og indre anliggender. Udvalget har modtaget et samlenotat om sagerne på rådsmødet, og jeg kan oplyse, at alle sagerne denne gang forelægges til orientering.

Rådsmødet er det første formelle rådsmøde under ungarsk formandskab, og som det ofte er tilfældet i forbindelse med det første formelle rådsmøde under et nyt formandskab, er der ikke så mange sager på dagsordenen.

Jeg vil i det følgende koncentrere mig om de væsentligste af sagerne, men udvalget er som altid velkommen til at spørge til de sager, som jeg ikke selv nævner.

[Generelt om forbeholdet]

Som efterhånden nævnt mange gange her i udvalget overgik det politimæssige og strafferetlige samarbejde som bekendt med Lissabon-Traktatens ikrafttræden fra at være mellemstatsligt til at være overstatsligt. Det indebærer, at samarbejdet blev omfattet af det danske retsforbehold. Som konsekvens heraf deltager Danmark ikke længere i vedtagelsen af ny EU-lovgivning på RIA-området, og denne lovgivning er ikke bindende for og finder ikke anvendelse i Danmark.

I forbindelse med den sidste forelæggelse af en RIA-rådsmødedagsorden i Europaudvalget blev en tydeligere markering af, hvilke sager i samlenotatet der er omfattet af retsforbeholdet, efterspurgt. Det har vi forsøgt at efterkomme ved som noget nyt at anføre umiddelbart under overskriften for hvert dagsordenspunkt, om sagen er forbe-

holdsramt eller ej. Herudover fremgår det nu som det første i resuméerne, hvilken betydning retsforbeholdet har for de enkelte sager på rådsmødedagsordenen.

Som det fremgår af samlenotatet, er dagsordenens punkt 4 og 10 omfattet af retsforbeholdet. Det drejer sig om et direktivforslag om retten til information under straffesager og et forordningsforslag om revision af den såkaldte Bruxelles I-forordning.

Det fremgår desuden af samlenotatet, at dagsordenens punkt 3, der drejer sig om et direktivforslag om anvendelse af passagerlister - også kaldet PNR-oplysninger - forventes at være omfattet af Danmarks retsforbehold. Direktivforslaget blev fremsat for få dage siden - og vi har kunnet konstatere, at det er omfattet af retsforbeholdet.

Når vi kender det endelige resultat af forhandlingerne om de forbeholdsramte forslag, og hvis det danske retsforbehold fortsat eksisterer til den tid, vil vi i Justitsministeriet nøje vurdere, om der vil være behov for helt eller delvist at gennemføre retsakterne i dansk ret.

Direktivforslaget om anvendelse af PNR-oplysninger med henblik på retshåndhævelse vil Danmark dog ikke have mulighed for at gennemføre ensidigt, fordi der er tale om gensidige forpligtelser medlemsstaterne imellem.

Dansk politi har længe efterspurgt etableringen af et europæisk PNR-system, da det er politiets opfattelse, at anvendelse af passagerlisteoplysninger udgør et nyttigt efterforskningsværktøj i forbindelse med bekæmpelse af terrorisme og anden alvorlig kriminalitet. Vi vil derfor i Justitsministeriet, når vi kender det endelige resultat af forhandlingerne om forslaget, meget nøje vurdere behovet for at blive tilknyttet direktivforslaget ved indgåelse af en parallelaftale - eller en anden form for samarbejdsaftale - mellem EU og Danmark.

Som jeg tidligere har understreget over for udvalget, viser de hidtidige erfaringer med parallelaftaler dog, at Danmark ikke på forhånd kan forvente, at en anmodning om en

parallelaftale vil blive imødekommet, at EU anser parallelaftaler for at have ekstraordinær og midlertidig karakter, og at indgåelsen af sådanne aftaler er en meget langstrakt proces.

Forordningsforslaget om revision af den såkaldte Bruxelles I-forordning, der drejer sig om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelse på det civil- og handelsretlige område, bygger på princippet om gensidig anerkendelse, og kan derfor heller ikke gennemføres ensidigt. Hvis forslaget vedtages, vil Danmark imidlertid i kraft af en tidligere indgået parallelaftale mellem Danmark og EU kunne meddele, at Danmark vil gennemføre indholdet af forordningen, og i så fald vil forordningen gælde på mellemfolkeligt grundlag mellem Danmark og de øvrige medlemsstater.

[Anvendelse af passagerlister (PNR-oplysninger) med henblik på retshåndhævelse]

Som allerede nævnt drejer dagsordenens **punkt 3** sig om et direktivforslag om anvendelse af PNR-oplysninger med henblik på retshåndhævelse.

I 2007 fremsatte Kommissionen et forslag til rammeafgørelse om anvendelse af PNR-oplysninger. Forslaget til rammeafgørelse bortfaldt imidlertid som følge af Lissabon-Traktatens ikrafttræden.

Kommissionen har for få dage siden fremsat et nyt direktivforslag om anvendelse af PNR-oplysninger.

Forslaget har til formål at harmonisere medlemsstaternes lovgivning vedrørende forpligtelser for lufttransportvirksomheder, som flyver mellem mindst én medlemsstats område og et tredjeland, til at stille visse passageroplysninger til rådighed for de kompetente myndigheder i medlemsstaterne med henblik på forebyggelse, afsløring, efterforskning og retsforfølgelse af terrorhandlinger og organiseret kriminalitet.

Vi er for øjeblikket i gang med at gennemgå forslaget nærmere, men helt overordnet kan jeg oplyse, at forslaget forpligter medlemsstaterne til at udpege en national myndighed til at være passageroplysningsenhed, som skal være ansvarlig for indsamling og analyse af PNR-oplysninger.

Forslaget indeholder herudover bestemmelser vedrørende lufttransportvirksomhedernes forpligtigelser til at stille PNR-oplysninger til rådighed for passageroplysningsenheden.

Der fastsættes endvidere bl.a. regler om udveksling af oplysninger mellem medlemsstaternes kompetente myndigheder, om overførsel af oplysninger til tredjelande, og om hvor længe oplysninger må opbevares.

Forslaget indeholder derudover bl.a. et kapitel vedrørende databeskyttelse og datasikkerhed.

Når der til sin tid - og der vil formentlig gå ganske lang tid - er opnået enighed om direktivforslaget mellem Europa-Parlamentet og Rådet, vil vi som sagt meget nøje vurdere, om der er behov for at forsøge at blive tilknyttet dokumentet i form af en parallelaftale.

[Ret til information under straffesager]

Det næste punkt på dagsordenen er **punkt 4**, der handler om et direktivforslag om ret til information under straffesager.

Direktivforslaget har til formål at regulere myndighedernes forpligtelse til at informere om, hvilke rettigheder man efter national ret har som mistænkt eller tiltalt i en straffesag.

Sagen er blevet nævnt over for udvalget flere gange før, senest forud for rådsmødet i december sidste år.

Direktivforslaget behandles efter den fælles beslutningsprocedure i Lissabon-Traktaten, hvilket som bekendt indebærer, at Europa-Parlamentet er medlovgiver.

På rådsmødet i december blev der opnået enighed blandt medlemsstaterne om en generel indstilling til direktivforslaget, der kunne danne grundlag for, at formandskabet kunne indlede forhandlinger med Europa-Parlamentet.

Det er forventningen, at formandskabet på det kommende rådsmøde vil redegøre for status for forhandlingerne med Europa-Parlamentet.

[En global metode til beskyttelse af personoplysninger i Den Europæiske Union]

Punkt 7 på dagsordenen handler om et udkast til rådskonklusioner om Kommissionens meddelelse om en global metode til beskyttelse af personoplysninger.

Kommissionens meddelelse fastlægger en metode til en modernisering af EU-retlige regler om beskyttelse af personoplysninger og nævner en række databeskyttelsesretlige emner, som Kommissionen har til hensigt at undersøge nærmere.

Det er forventningen, at der på rådsmødet vil blive forelagt et udkast til rådskonklusioner, hvori der peges på en række databeskyttelsesretlige emner og problemstillinger, som Kommissionen efter Rådets opfattelse bør inddrage i den videre proces.

[Bulgariens og Rumæniens fulde deltagelse i Schengensamarbejdet]

Punkt 8 på dagsordenen, drejer sig om Bulgariens og Rumæniens fulde deltagelse i Schengensamarbejdet.

Da Bulgarien og Rumænien tilbage i 2007 blev medlemmer af EU, blev de Schengen-regler, der hænger direkte sammen med afskaffelsen af personkontrollen ved de indre grænser, ikke sat i kraft i forhold til de to lande.

Det følger af den protokol, der er tilknyttet EU-tiltrædelsestraktaten for Bulgarien og Rumænien, at Rådet afgør, hvornår den indre grænsekontrol i forhold til de to lande kan ophæves.

Denne afgørelse kan først træffes, når det i overensstemmelse med de relevante procedurer er sikret, at de to lande fuldt ud lever op til det regelsæt, der gælder for Schengen-lande.

Afgørelsen om ophævelse af den indre grænsekontrol træffes med enstemmighed af Rådet efter høring af Europa-Parlamentet.

Med henblik på at vurdere, om Bulgarien og Rumænien lever op til det nævnte regelsæt, er der iværksat en evalueringsprocedure, som indebærer, at et eksperthold bestående af repræsentanter fra de nuværende Schengen-lande og Kommissionen fører tilsyn med og kontrollerer gennemførelsen af Schengen-reglerne i de to lande.

Det forventes, at formandskabet på rådsmødet vil orientere om status for Bulgariens og Rumæniens optagelse i Schengen-samarbejdet.

Frankrig og Tyskland har anført, at det er for tidligt at optage Bulgarien og Rumænien i Schengen-samarbejdet, og at optagelse bør udskydes, indtil Bulgarien og Rumænien har gjort yderligere fremskridt.

Da Schengen-evalueringen endnu ikke er fuldt ud gennemført i forhold til Bulgarien og Rumænien, er det på nuværende tidspunkt for tidligt at tage endelig stilling til, hvornår de to lande kan optages som fuldgyldige Schengen-medlemmer, men sagen vil på et senere tidspunkt på ny blive forelagt for udvalget.

[Revision af Bruxelles I-forordningen]

Til sidst vil jeg nævne **dagsordenens punkt 10**, der drejer sig om en revision af Bruxelles I-forordningen.

Bruxelles I-forordningen, der trådte i kraft i 2002, fastlægger bl.a., hvilken retsinstans - eller retsinstanser - der har kompetence til at løse en tvist på tværs af landegrænserne, og sikrer, at retsafgørelser, der er afsagt i en EU-medlemsstat, let kan anerkendes og fuldbyrdes i en anden medlemsstat.

Forslaget lægger bl.a. op til en afskaffelse af eksekvatur – dvs. det forhold, at en retsafgørelse, der er truffet i en anden medlemsstat, først kan fuldbyrdes i en anden medlemsstat, når der er truffet afgørelse herom i denne medlemsstat.

Der er tale om et nyt forslag til forordning, som på rådsmødet bliver præsenteret for ministrene, og der har hidtil kun været helt indledende drøftelser om forslaget, så udvalget vil senere høre mere til sagen.

Jeg vil dog nævne, at Danmark under forhandlingen vil være særligt opmærksom på den problemstilling, som er knyttet til såkaldt injurieturisme. Afhængigt af udfaldet af to verserende sager ved EU-domstolen, kan det således blive aktuelt at prøve at få justeret i relevante dele af forslaget.

Tak.

[Spørgerunde]

[Verserende sager ved EU-Domstolen]

Jeg vil afslutningsvis gerne orientere udvalget om to væsentlige sager ved EU-Domstolen på Justitsministeriets område.

Folketingets Europaudvalg orienteres mundtligt om væsentlige sager ved EU-domstolen, hvor Danmark har afgivet indlæg, inden sagerne afgøres. Da Retsudvalget også har udvist interesse for disse sager, synes jeg, det er rigtigst også at orientere Retsudvalget om sagerne.

Sagerne handler om rækkevidden af værnetingsreglen i Bruxelles I-forordningens artikel 5, nr. 3, i forhold til sager om krænkelse af personlige rettigheder som følge af ytringer udbredt via hjemmesider.

Sagerne kan have betydning i forhold til det, man kalder injurieturisme, dvs. at sagsøger anlægger sag om ærekrænkelse i et land, hvor lovgivningen er særligt gunstig for sagsøgeren, men som sagsøgeren eller sagsøgte ikke har nogen særlig tilknytning til.

Det er et område, som regeringen følger tæt, og som jeg ved, Folketinget også tidligere har interesseret sig for.

Regeringen finder det derfor vigtigt, at Domstolen i de to sager, jeg orienterer om her i dag, får kendskab til de danske synspunkter og holdninger.

Jeg vil lige minde om, at Europaudvalget er skriftligt orienteret om begge sager.

Den første sag er e-Data Advertising, hvor regeringen den 31. marts 2010 afgav skriftligt indlæg.

I den anden sag, Martinez, har regeringen afgivet skriftligt indlæg den 13. juli 2010.

Sagerne er efterfølgende blevet slået sammen og behandles i EU-Domstolens store afdeling.

Sagerne drejer sig som nævnt om rækkevidden af værnetingsreglen i Bruxelles I-forordningens artikel 5, nr. 3, i forhold til sager om krænkelse af personlige rettigheder som følge af ytringer udbredt via hjemmesider.

EU-Domstolens vurdering af sagerne kan derfor få betydning for, i hvilket omfang personer bosat i en medlemsstat kan sagsøges i andre medlemsstater for at have offentliggjort informationer på internettet, der potentielt krænker andre personers rettigheder. Eller med andre ord, hvor tæt en tilknytning til en medlemsstat en sag skal have, før en domstol har kompetence til at pådømme sagen.

I det omfang Bruxelles I-forordningens regler giver sagsøgeren mulighed for at anlægge sag i flere forskellige medlemsstater, vil sagsøgeren kunne vælge at anlægge sagen i den medlemsstat, som har den for sagsøgeren mest favorable retstilstand. Dette betegnes ofte som forumshopping.

Regeringen har i de skriftlige indlæg argumenteret for, at muligheden for forumshopping bør begrænses i videst muligt omfang af hensyn til journalisters og andres mulighed for at forudsige deres retstilling forud for offentliggørelse af informationer på internettet.

Regeringen har endvidere argumenteret for, at retterne i en medlemsstat, hvor den ansvarlige for en hjemmeside ikke er etableret, kun bør være kompetente, hvis det anfægtede indhold eller hjemmesiden har en særlig tilknytning til den medlemsstat,

hvor retten er beliggende, der rækker ud over den blotte mulighed for at kunne besøge hjemmesiden på et sprog, som sagsøgeren forstår.

Regeringen har den 14. december 2010 afgivet mundtligt indlæg i sagerne.

Regeringen argumenterede bl.a. for, at en bred fortolkning af artikel 5, nr. 3, vil kunne skabe en usikker retstilstand for journalister og andre medier, der offentliggør artikler, fotos eller tegninger på internettet, idet medierne ikke vil kunne beskytte sig mod søgsmål ved at overholde lovgivningen i den eller de medlemsstater, som artiklens indhold retter sig mod.

En bred fortolkning af artikel 5, nr. 3, vil kunne medføre, at medierne konstant skal sikre sig, at artiklerne overholder lovgivningen i samtlige medlemsstater, hvilket ikke vil være muligt i praksis for langt de fleste medier. Det kan derfor frygtes, at medierne for at beskytte sig mod søgsmål vil føle sig tilskyndet til at holde sig "lidt tilbage" og undgå at offentliggøre kontroversielle historier på internettet. Det ville være skadeligt for ytringsfriheden, mediepluralismen og dermed demokratiet.

Generaladvokaten forventes den 9. marts 2011 at komme med sit forslag til afgørelse i sagerne. Endelig dom forventes afsagt i løbet af 2011.

Tak.